

Sygn. akt III Ko 280/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku w III Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SSO Wiesław Żywolewski

Ławnicy: Gabriela Urszula Tur

Jerzy Godlewski

Protokolant Monika Krajewska

przy udziale prokuratora Jerzego Duńca

po rozpoznaniu w dniu 20.11.2015r., 22.12.2015 roku

sprawy z wniosku **W. K., H. K., J. K. (1) i J. K. (2)**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149 z późn. zm.)

I. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców W. K., H. K., J. K. (1), J. K. (2) kwoty po 27.000 zł (dwadzieścia siedem tysięcy złotych) na rzecz każdego z wnioskodawców tytułem zadośćuczynienia.

II. Oddała wniosek w pozostałym zakresie.

III. Kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Wiesław Żywolewski Gabriela Urszula Tur Jerzy Godlewski

Sygn. akt III Ko 280/15

UZASADNIENIE

W dniu 14 września 2015 roku do Sądu Okręgowego w Białymstoku wpłynął wniosek H. K. i W. K. o zasądzenie na ich rzecz odszkodowania w kwocie 86 400 złotych za poniesioną szkodę spowodowaną wykonaniem wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 28 lutego 1946 roku w sprawie o sygnaturze akt DK 3/46 wobec J. K. (2), ojca wnioskodawcy H. K. i męża wnioskodawczynie W. K. oraz o zasądzenie na rzecz wnioskodawców kwoty 108 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za poniesione cierpienia i doznaną krzywdę, wynikające z wykonania wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 28 lutego 1946 roku w sprawie o sygnaturze akt DK 3/46 wobec wyżej wymienionego J. K. (2) na podstawie art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w dalszej części uzasadnienia zwanej „ustawą lutową”.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawcy wskazali, iż J. K. (2) został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 28 lutego 1946 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt DK 3/46 na karę 10 lat pozbawienia wolności w związku z działalnością w strukturach Armii Krajowej, a faktyczny okres pozbawienia wolności wyniósł przeszło 6 lat. Wskazany wyrok został unieważniony postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26

czerwca 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt III Akz 182/15 wydanym na skutek zażalenia H. K. na postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 12 maja 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt III Ko 17/15 oddalające wniosek o uznanie za nieważny wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 28 lutego 1946 roku w sprawie o sygnaturze akt DK 3/46.

Stosownie do treści art. 8 ust. 1 zd. 2 „ustawy lutowej” w razie śmierci osoby, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia, uprawnienie przechodzi na małżonka dzieci i rodziców, toteż osoby, które wniosek w niniejszej sprawie złożyły uznać należało za uprawnione do dochodzenia roszczeń w nim wskazanych. Na rozprawie w dniu 20 listopada 2011 roku ujawniono dodatkowe osoby uprawnione do dochodzenia roszczeń, których złożony w przedmiotowej sprawie wniosek dotyczy, to jest dwóch synów zmarłego J. J. (1) K. i J. K. (2).

Na rozprawie w dniu 22 grudnia 2015 roku J. K. (2) i J. K. (1) do procesu jako wnioskodawcy przystąpili także J. K. (2) i J. K. (1). Wnioskodawcy zgodnie podtrzymali wniosek sformułowany na piśmie w zakresie odszkodowania i zadośćuczynienia.

Sąd ustalił, co następuje:

J. K. (2) urodził się (...) we wsi S.. Uzyskał wykształcenie podstawowe. Przed wojną pomagał swoim rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa rolnego położonego we wsi S.. W okresie II wojny światowej przebywał w niewoli niemieckiej, z której został wyzwolony w kwietniu 1945 roku. W okresie niewoli pracował za symboliczne wynagrodzenie w postaci żywności w zakładzie szewskim, gdzie nabył umiejętności w zakresie tego zawodu. Po wyzwoleniu rozpoczął działalność partyzancką. J. K. (2) ps. (...) aktywnie działał w strukturach AK i brał udział w napadach dywersyjnych w latach 1945 – 1946. W dniu 19 lutego 1946 roku został zatrzymany. Zarzucono mu, iż dnia 13 lutego 1946 roku wszedł w porozumienie z członkami bandy dokonywającej napadów rabunkowych przez co poczynił przygotowania do popełnienia przestępstwa sprowadzenia niebezpieczeństwa powszechnego dla życia ludzkiego poprzez działania wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych i został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku wydanym na sesji wyjazdowej w B. w dniu 28 lutego 1946 roku na karę 10 lat pozbawienia wolności. Współdziałający z nim w strukturach AK J. J. (2), S. G., Z. S. i J. K. (3) zostali skazani na karę śmierci, która w stosunku do wszystkich wymienionych została wykonana. J. K. (2) zakończył wykonywanie kary i opuścił zakład karny 17 maja 1952r, Okres faktycznego pozbawienia wolności J. K. (2) wyniósł 6 lat i 3 miesiące (tj. bez 2 dni).

Podczas pobytu w zakładzie karnym J. K. (2) doświadczył wielu aktów nieludzkiego i poniżającego traktowania. Podejmowano wobec niego różne formy cielesnego znęcania się w ten sposób, że wiązano mu ręce drutem kolczastym i wieszano na haku do momentu omdlenia lub zamykano go nago w piecu chlebowym niewielkich rozmiarów, bez pożywienia na kilkanaście lub kilkadziesiąt godzin. Nadto podczas jednej z ostrych zim wyprowadzono go bez odzieży na zewnątrz i straszono rozstrzelaniem. Przetrzymano go w takich warunkach do momentu utraty przytomności, a następnie, po wniesieniu do pomieszczenia, oblewano wodą, by przywrócić mu przytomność. Podczas wykonywania kary pozbawienia wolności traktowano go również w ten sposób, że wiązano mu nogi i ręce poniżej kolan, a między kolanami i rękami przekładano kij. W tym okresie był również wielokrotnie bity. Dopuszczano się również bicia w kark z użyciem metalowej puszki konserwowej. W związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności wykonywał przymusowe prace w kamieniołomach w S. i R.. Warunki żywieniowe w zakładzie karnym były niezwykle trudne. Więźniów karmiono m.in. śledziami wyciągniętymi prosto z beczki, przy czym nie dawano im wody. Nadto w zakładzie karnym panowały złe warunki higieniczne, więźniów dręczyły wszy. Stosowano również wobec niego metodę dręczenia polegającą na zamykaniu w tzw. mokrych pomieszczeniach, gdzie umieszczano więźnia w miejscu pod przeciekającym stropem. Podczas jednego z przesłuchań zgnieciono mu palec. Sposób traktowania J. K. (2) w zakładzie karnym podczas odbywania kary pozbawienia wolności wpłynął niewątpliwie na stan jego zdrowia. Do zakładu karnego trafił mając 24 lata. Mimo młodego wieku zapadł na szkorbut, utracił część zębów, a także włosy.

Dnia 17 maja 1952 roku opuścił on zakład karny, po czym zamieszkał u swojego ojca, który powierzył mu część gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,8 ha. J. K. (2) poślubił wnioskodawczynię W. K. z domu (...). Ze związku małżeńskiego miał trzech synów: J. K. (1) urodzonego (...), H. K. urodzonego (...), J. K. (2) urodzonego (...).

Rodzina J. K. (2) utrzymywała się z prac rolnych wykonywanych na gospodarstwie rolnym o powierzchni 1,8 ha. W związku ze złym stanem zdrowia, będącym konsekwencją pobytu w zakładzie karnym, objawiającym się problemami z żołądkiem, dotkliwymi bliznami i ranami, pękniętym palcem, wykonywanie pracy na gospodarstwie rolnym było istotnie utrudnione. Przez wiele lat J. K. (2) obok wykonywania prac na niewielkim gospodarstwie rolnym, zajmował się również pracami dorywczymi typu usługi szewskie, drobne roboty ciesielskie, lutowanie różnego rodzaju naczyń takich jak garnki czy wiadra. Problemy zdrowotne J. K. (2) wiązały się z długotrwałym leczeniem. Oprócz dolegliwości natury fizycznej cierpiał również na zaburzenia o podłożu psychicznym – mówił sam do siebie, cierpiał na bezsenność, żył w stałym lęku. J. K. (2) zmarł w dniu 11 stycznia 1990 roku.

Powyższe ustalenia Sąd poczynił na podstawie następującego materiału dowodowego: zeznań wnioskodawcy H. K. (k. 16 – 17), zeznań wnioskodawcy J. K. (2) (k. 28), zeznań wnioskodawcy J. K. (1) (k. 27), dokumentacji zebranej w aktach sprawy w postaci odpisów skróconych aktów urodzenia wnioskodawców W. K., J. K. (2) i J. K. (1) (k. 12, 24, 25), dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Białymstoku o sygnaturze III Ko 17/15: odpisu skróconego aktu zgonu J. K. (2) (k. 4), kopii dokumentacji z Instytutu Pamięci Narodowej (k. 5 – 20, 30 – 60, 70 – 166), odpisu skróconego aktu urodzenia H. K. (k. 28).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1 „ustawy lutowej” za nieważne uznaje się orzeczenia wydane przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, poczynsży od dnia 1 stycznia 1944 roku do dnia 31 grudnia 1989 roku, jeżeli czyn zarzucony lub przypisany był związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności, jak również orzeczenia wydane za opór przeciwko kolektywizacji wsi oraz obowiązkowym dostawom.

Art. 8 „ustawy lutowej” stanowi, iż osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. Ustawa zaznacza również, że razie śmierci osoby uprawnionej uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców.

Całokształt dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wskazuje, iż pozbawienie wolności J. K. (2) na podstawie wyroku skazującego byłego Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 28 lutego 1946 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt DK 3/46 było wynikiem jego działalności w ramach AK jako organizacji walczącej o niepodległy byt Państwa Polskiego. Z powodu tejże działalności został skazany na karę 10 lat pozbawienia wolności, a okres faktycznego pozbawienia wolności wyniósł 6 lat i 3 miesiące. Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 26 czerwca 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt II Akz 182/15 uznał za nieważny wydany wobec J. K. (2) wyżej wymieniony wyrok skazujący byłego Sądu Okręgowego w Białymstoku na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 12 maja 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt III Ko 17/15 oddalające wniosek o uznanie za nieważny wyżej wskazanego wyroku skazującego. Zatem postępowanie w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie regulacji zawartej w art. 8 ust. 1 „ustawy lutowej” miało rację bytu i jako że sam J. K. (2) zmarł w dniu 11 stycznia 1990 roku, uprawnienie do dochodzenia przedmiotowych roszczeń przeszło na jego synów H., J., J. rodzeństwa K. oraz małżonkę W. K..

W ocenie Sądu wnioski W. K., H. K., J. K. (2) i J. K. (1) o odszkodowanie nie jest zasadny. Na uwzględnienie natomiast zasługiwał wniosek odnośnie zadośćuczynienia.

Wykładni pojęcia odszkodowania w rozumieniu art. 8 ust. 1 „ustawy lutowej” należy dokonywać stosownie do reguł ustalonych w prawie cywilnym. W szczególności zastosowanie w tej mierze ma przepis art. 361 § 2 k.c., zgodnie z treścią którego naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł (damnum emergens), a także korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans). Podzielić należy pogląd powielany w orzecznictwie, zgodnie z którym szkoda wynikająca z pozbawienia wolności nie stanowi sumy utraconych zarobków, lecz różnicę między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby poszkodowanego nie pozbawiono wolności, a stanem

rzeczywistym w chwili odzyskania wolności. Powstanie i rozmiar tej szkody pozostają zależne od tego, czy i jakie poszkodowany miałby możliwości zarobkowe, gdyby pozostawał na wolności i w jakim zakresie rzeczywiście by je wykorzystał, jakie wydatki poniósłby na własne utrzymanie, jak i na potrzeby kulturalne, rozrywkowe oraz potrzeby innego rodzaju, czy i ile przeznaczyłby na oszczędności lub zwiększenie trwałych składników majątku, na jakie mógłby być narażony straty (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2000 roku, sygn. akt II KKN 479/98, LEX nr 50916, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 lutego 2008 roku, sygn. akt II Aka 11/08, LEX nr 410657). Odszkodowanie, o jakim mowa w art. 8 ust. 1 „ustawy lutowej”, obejmuje również korzyści, które represjonowany mógłby osiągnąć w okresie w jakim był pozbawiony wolności, zarówno na skutek wykonywania pracy zarobkowej, jak też w wyniku każdej innej działalności przynoszącej dochód.

W ocenie Sądu sposób wyliczenia odszkodowania zaprezentowany we wniosku wnioskodawców, jakoby za każdy miesiąc pozbawienia wolności należało przyznać stawkę 1 200 złotych, co w sumie daje kwotę rzędu 86 400 złotych, nie może stanowić podstawy wyliczenia odszkodowania. Wedle Sądu szkoda materialna na gruncie niniejszej sprawy nie powstała, toteż roszczenie o odszkodowanie jest całkowicie niezasadne.

W tym zakresie rozważenia wymagała kwestia, czy J. K. (2) na skutek wykonania kary pozbawienia wolności został pozbawiony możliwości zarobkowania, jak wyglądałaby jego sytuacja majątkowa, gdyby nie odbywał tejże kary, czy wówczas byłby w stanie zaspokoić inne potrzeby aniżeli podstawowe potrzeby bytowe, czy miałby możliwość gromadzenia oszczędności oraz nabywania środków trwałych do swojego majątku.

Bezsporny jest fakt, iż J. K. (2) został skazany na karę 10 lat pozbawienia wolności w konsekwencji aktywności w organizacji działającej na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, przy czym oceniając dowody zgromadzone w aktach należy przyjąć, iż okres faktycznego pozbawienia wolności J. K. (2) wyniósł 6 lat i 3 miesiące, obejmując czas od dnia 31 marca 1946 roku do dnia 17 maja 1952 roku. Z treści zeznań wnioskodawców i dokumentów zgromadzonych w aktach jednoznacznie wynika, iż J. K. (2) w momencie aresztowania, skazania i wykonywania kary pozbawienia wolności pozostawał kawalerem. W momencie pozbawienia wolności był młodym człowiekiem w wieku 24 lat. Bezpośrednio przed rozpoczęciem wykonywania kary nigdzie nie pracował zawodowo ani nie wykonywał zarobkowych prac dorywczych, działał jedynie w partyzanckich oddziałach AK. Niemniej jednak żadne dokumenty nie wskazują na ewentualny stopień i funkcję pełnioną przez J. K. (2) w strukturach organizacji. Mając również na względzie fakt rozpadu struktur AK w roku 1945 należy przyjąć, że zarówno bezpośrednio przed, jak i w okresie wykonywania kary pozbawienia wolności nie mógł otrzymywać żadnych środków finansowych z tego tytułu ze strony AK. J. K. (2) posiadał wykształcenie podstawowe, nie miał wyuczonego zawodu. Zdobył jedynie przyuczenie do zawodu szewca pracując za symboliczne wynagrodzenie w zakładzie szewskim, przebywając w niewoli w okresie II wojny światowej. Natomiast przed II wojną światową zajmował się jedynie pracą w gospodarstwie rolnym rodziców znajdującym się we wsi S.. Powyższe prowadzi do konkluzji, że możliwości zarobkowe J. K. (2) w okresie pozbawienia wolności, wynikające z jego wykształcenia oraz zdobytego doświadczenia zawodowego, ocenić należy jako niewielkie. Owszem można przyjąć, iż mógł liczyć na pracę w tym okresie, niemniej jednak wątpliwym jest, by osiągał wynagrodzenie pozwalające na zaspokojenie potrzeb innych aniżeli najbardziej podstawowe potrzeby bytowe. Jednocześnie należy wskazać na sytuację finansową i możliwości zarobkowe J. K. (2) po zwolnieniu z zakładu karnego i w okresie późniejszym. Otrzymał niewielką część gospodarstwa rolnego rodziców o powierzchni 1,8 ha, prowadził działalność rolną w niewątpliwie wąskim zakresie. Trudniąc się dodatkowo pracami dorywczymi typu usługi szewskie, roboty ciesielskie, bądź lutowanie naczyń, osiągał dochód wystarczający jedynie na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych własnych oraz pozostającej na jego utrzymaniu rodziny. Tym samym należy przyjąć, iż nie był w stanie w tym czasie zgromadzić żadnych oszczędności, bądź nabyć do swojego majątku środków trwałych. Konkludując te kwestię, należy stwierdzić, iż biorąc pod uwagę wykształcenie i doświadczenie zawodowe J. K. (2) nie można było oczekiwać, iż jego możliwości zarobkowe w okresie odbywania kary pozbawienia wolności, gdyby w tym czasie pozostawał na wolności, plasowałyby się na poziomie, o jakim mowa we wniosku wnioskodawców, to jest kwoty rzędu 1 200 zł miesięcznie, stanowiącej w tamtym okresie w ocenie wnioskodawcy średnie wynagrodzenie. Zważywszy również na sytuację J. K. (2) po zwolnieniu z zakładu karnego, należało przyjąć, iż nie byłby on w stanie zarobkować kwot umożliwiających

mu zaspokojenie innych potrzeb aniżeli podstawowe potrzeby bytowe jego i jego rodziny, w szczególności takich, które pozwalałyby na gromadzenie oszczędności i powiększanie majątku o kolejne środki trwałe. Mając na względzie powyższe należało przyjąć, iż szkoda materialna na gruncie niniejszej sprawy nie powstała, toteż wniosek w części dotyczącej odszkodowania został oddalony.

Sąd orzekł, iż żądanie wnioskodawców w części dotyczącej zadośćuczynienia w kwocie 108 000 złotych zasługuje na uwzględnienie w całości. Stosownie do treści art. 8 ust. 1 zd. 2 „ustawy lutowej” w razie śmierci osoby uprawnionej uprawnienie do żądania zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania orzeczenia przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców. W niniejszej sprawie wnioskodawcy w osobach małżonki zmarłego W. K. i jego synów H. K., J. K. (2) i J. K. (1) zażądali zasądzenia tytułem zadośćuczynienia kwot po 1500 złotych za każdy miesiąc pozbawienia wolności, przy czym ustalili, że okres faktycznego pozbawienia wolności wyniósł 72 miesiące, co łącznie daje kwotę 108 000 złotych. Sąd ustalił, iż okres faktycznego pozbawienia wolności J. K. (2) wyniósł 75 miesięcy i jako że nie mógł zasądzić ponad żądanie wyrażone we wniosku, zasądził tytułem zadośćuczynienia na rzecz każdego z wnioskodawców kwoty po 27 000 złotych, uwzględniając tym samym roszczenie o zadośćuczynienie w całości.

Przy ustalaniu zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawców za doznaną krzywdę należało podzielić pogląd Sądu Najwyższego, iż na gruncie art. 8 ust. 1 „ustawy lutowej” nie zostało przewidziane samodzielne roszczenie dla małżonka, dzieci i rodziców represjonowanego, lecz punktem odniesienia dla ustalenia wysokości właściwego roszczenia tym osobom przysługującego jest wysokość roszczenia, które przysługiwałoby zmarłemu (wyrok SN z dnia 5 stycznia 2015 roku, sygn. akt WA 32/14, LEX nr 1621360). Podstawą materialnoprawną do ustalenia wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest art. 445 § 1 k.c., z tego tytułu Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę. Ustalając wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę Sąd miał na uwadze, iż zadośćuczynienie winno być „odpowiednie” do poniesionej krzywdy. Ma ono odzwierciedlać rzeczywiście doznaną przez osobę pozbawioną wolności krzywdę i służyć jej skompensowaniu. Podzielając pogląd Sądu Najwyższego wskazać należy, iż użyte w art. 445 § 1 k.c. pojęcie "sumy odpowiedniej" choć ma charakter niedookreślony, to jednak w orzecznictwie wskazuje się kryteria, którymi należałoby kierować się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, a mianowicie to, że musi ono mieć charakter kompensacyjny, a więc musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, nie będącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. Z tego wynika, że "wartość odpowiednia" to wartość utrzymana w granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Pamiętać przy tym należy, że na wysokość zadośćuczynienia składają się cierpienia pokrzywdzonego – tak fizyczne jak i psychiczne – których rodzaj, czas trwania i natężenie, należy każdorazowo określić w kontekście materiału dowodowego sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2008 roku, sygn. akt III KK 349/07, LEX nr 395071). W orzecznictwie przyjęto także pogląd, iż ustalając wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należy stosować kryteria zindywidualizowane, właściwe zarówno dla osoby wnioskodawcy, jak i przystające do okoliczności sprawy. Na wysokość zadośćuczynienia winny składać się doznane cierpienia pokrzywdzonego, których rodzaj, czas trwania i natężenie podlega ustaleniu i ma przełożenie na wysokość żądanej kwoty (wyrok Sadu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 lipca 2013 roku, sygn. akt II AKa 222/13, LEX nr 1388788). Nadto odnosząc się do zadośćuczynienia na gruncie art. 8 ust. 1 „ustawy lutowej”, należy także podzielić pogląd wyrażony w orzecznictwie, zgodnie z którym krzywda, o której tenże artykuł stanowi, winna w sposób bezpośredni wynikać z internowania lub pozbawienia wolności, ale owa bezpośredniość wcale nie musi, a nawet nie może oznaczać ograniczenia krzywdy wyłącznie do skutków powstałych w wyniku fizycznego pozbawienia wolności i internowania i tylko w czasie ich trwania. Skutki te mogą w czasie wykraczać poza czas internowania i pozbawienia wolności, nie tracąc przymiotu bezpośredniości (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 3 kwietnia 2013 roku, sygn. akt II AKa 77/13, LEX nr 1324686).

W ocenie Sądu żądana kwota zadośćuczynienia w wysokości 108 000 złotych jest adekwatna do doznanych przez J. K. (2) cierpień związanych z wykonaniem kary pozbawienia wolności, ich rodzaju, czasu trwania i natężenia. Niewątpliwym jest, że J. K. (2) w wyniku wykonywania kary pozbawienia wolności, obejmującej 75 miesięcy, doznał ciężkich cierpień zarówno fizycznych, jak i psychicznych. Na wysokość zadośćuczynienia wpłynął przede wszystkim opisany wyżej sposób traktowania więźniów w zakładzie karnym, który stanowił szczególną dolegliwość. Akty przemocy fizycznej doświadczone przez J. K. (2) bezwątpienia dają się zdefiniować jako bezwzględne, okrutne

i uwłaczające godności ludzkiej. W chwili pobawienia wolności J. K. (2) był osobą młodą w wieku 24 lat, pełną sił witalnych. Okres 6 lat i 3 miesiące pozbawienia wolności niewątpliwie pociągnął za sobą negatywne skutki dla jego zdrowia fizycznego, jak i psychicznego, zarówno w okresie pozbawienia wolności i w okresie bezpośrednio po nim następującym, jak też w perspektywie długofalowej. Przez długi okres po zwolnieniu z zakładu karnego zmagał się z problemami żołądka, trudno gojącymi się ranami oraz urazami psychicznymi związanymi z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w powyżej opisanych okolicznościach. Dodatkową dolegliwością był fakt, iż mimo młodego wieku dotknęły go choroby powodujące nietypowe dla takiego wieku skutki w postaci wypadnięcia włosów czy części zębów. Doświadczane w zakładzie karnym ataki pociągnęły za sobą również nie dające się wyeliminować konsekwencje w postaci rozległych blizn i uciążliwych ran. Bez wątplenia na stan zdrowia J. K. (2) wpłynęły również trudne warunki żywieniowe panujące w zakładzie karnym. Nieustanny lęk i obawa o własne życie pociągnęły daleko idące konsekwencje dla zdrowia psychicznego J. K. (2), które objawiały się także w późniejszym okresie problemami z zasypianiem oraz mówieniem do samego siebie. Nadto ujemne konsekwencje dla zdrowia, jakie wywołane zostały przez pozbawienie wolności, powodowały trudności w wykonywaniu prac, które stosownie do posiadanych możliwości mógł podejmować i podejmował Jak K. po zwolnieniu z zakładu karnego. Niewątpliwie rodzaj doznawanych cierpień daje się określić jako szczególnie dotkliwy i wywołujący daleko posunięte negatywne konsekwencje dla zdrowia. Faktyczny czas trwania kary pozbawienia wolności, obejmujący okres 6 lat i 3 miesiące, to okres niewątpliwie długi, który spotęgował cierpienia skazanego i który dodatkowo uzasadnia słuszność przyznania zadośćuczynienia w żądanej przez wnioskodawców wysokości. Należy również nadmienić, iż sposób traktowania J. K. (2) w całym okresie pozbawienia wolności pozostawał niezmiennie dolegliwy i uporczywy. Warto także wskazać, iż zadośćuczynienie za niesłuszne pozbawienie wolności winno odnosić się do krzywdy wyrządzonej osobie represjonowanej, a nie jej rodzinie – choć te roszczenia przechodzą właśnie na rzecz uprawnionych osób najbliższych – w tym przypadku małżonki i synów J. K. (2). Wszystkie wyżej opisane okoliczności niewątpliwie przekładają się na wysokość żądanej kwoty zadośćuczynienia i uzasadniają słuszność jej zasądzenia.

Wobec powyższego należało zasądzić odpowiednią kwotę zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez J. K. (2) w związku z pozbawieniem go wolności w wymiarze 6 lat i 3 miesiące, w wysokości adekwatnej do opisanych powyżej okoliczności pozostających w powiązaniu z doznanymi cierpieniami moralnymi i krzywdą. Żądana przez wnioskodawców wysokość zadośćuczynienia w kwocie 108.000 zł, jest do przyjęcia i zasługuje na aprobatę. Mimo iż Sąd ustalił, iż okres faktycznego pozbawienia wolności J. K. (2) wyniósł 75 miesięcy, nie zaś jak przyjęli wnioskodawcy 72 miesiące, zasądził na rzecz wnioskodawców tytułem zadośćuczynienia łącznie kwotę 108 000 złotych, to jest po 27 000 złotych na rzecz każdego z nich. Tu zwrócić można uwagę, iż Sąd był związany wysokością żądania wyrażoną we wniosku i nie mógł zasądzić ponad wnioskowaną kwotę. W ocenie Sądu kwota, jakiej domagają się wnioskodawcy, w kontekście opisanych wyżej okoliczności związanych z odbywaniem przez J. K. (2) kary pozbawienia wolności, jest uzasadniona. Toteż żądanie wnioskodawców w części dotyczącej zadośćuczynienia zostało uwzględnione w całości.

O kosztach orzeczone w myśl art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, stosownie do treści którego koszty postępowania w sprawach objętych niniejszą ustawą ponosi Skarb Państwa.